

Stanovisko evropského inspektora ochrany údajů k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o boji proti pohlavnímu zneužívání, pohlavnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii, kterým se zrušuje rámcové rozhodnutí 2004/68/SVV

(2010/C 323/02)

EVROPSKÝ INSPEKTOR OCHRANY ÚDAJŮ,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie a zejména na článek 16 této smlouvy,

s ohledem na Listinu základních práv Evropské unie a zejména na článek 8 této listiny,

s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů ⁽¹⁾,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 45/2001 ze dne 18. prosince 2000 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů orgány a institucemi Společenství a o volném pohybu těchto údajů ⁽²⁾ a zejména na článek 41 tohoto nařízení,

PŘIJAL TOTO STANOVISKO

I. ÚVOD

1. Dne 29. března 2010 Komise přijala návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o boji proti pohlavnímu zneužívání, pohlavnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii, kterým se zrušuje rámcové rozhodnutí 2004/68/SVV ⁽³⁾ (dále: návrh).
2. Účelem návrhu je zrušit rámcové rozhodnutí přijaté dne 22. prosince 2003 z důvodu některých nedostatků tohoto právního předpisu. Nové znění by zlepšilo boj proti zneužívání dětí v následujících ohledech: učinit trestnými závažné formy zneužívání dětí, například ve vztahu k sexuální turistice, ochraně dětí bez doprovodu; vyšetřování a koordinace trestního stíhání; nové trestné činy spáchané prostřednictvím informačních technologií (IT); ochrana obětí; předcházení trestným činům.
3. Jedním z navrhovaných opatření v oblasti předcházení těmto trestným činům je omezení přístupu k dětské pornografii na internetu.
4. Evropský inspektor ochrany údajů vzal na vědomí hlavní účel návrhu. Jeho záměrem není zpochybnit potřebu zavést lepší rámec, který by poskytoval přiměřená opatření na

ochranu dětí před zneužíváním. Přesto si přeje zdůraznit dopad některých opatření, která návrh předpokládá, na základní práva na soukromí a ochranu údajů jiných dotčených fyzických osob, jako je zablokování internetových stránek a vytváření horkých linek. Z tohoto důvodu se evropský inspektor ochrany údajů rozhodl předložit z vlastní iniciativy toto stručné stanovisko.

II. ANALÝZA NÁVRHU

5. Otázky ochrany údajů se týkají dvou aspektů návrhu, které nejsou specifické pro boj proti zneužívání dětí, ale pro jakoukoli iniciativu zaměřenou na spolupráci soukromého sektoru pro účely prosazování práva. Evropský inspektor ochrany údajů již tyto otázky analyzoval v jiných souvislostech, zejména ve vztahu k boji proti nedovolenému obsahu na internetu ⁽⁴⁾.
6. Tyto dva problematické aspekty jsou obsaženy v bodu odůvodnění 13 a v článku 21 návrhu. Lze je popsat takto:

II.1. Úloha poskytovatelů služeb s ohledem na zablokování internetových stránek

7. Návrh předpokládá dvě možné alternativy pro zablokování přístupu na internetové stránky označené jako stránky obsahující nebo šířící dětskou pornografii v rámci EU, a to opatření umožňující zablokování na základě příkazu příslušných justičních či policejních orgánů anebo dobrovolná zablokování ze strany poskytovatelů internetových služeb na základě kodexů chování nebo pokynů.
8. Evropský inspektor ochrany údajů zpochybňuje kritéria a podmínky vedoucí k rozhodnutí o zablokování: zatímco by v dobře vymezeném právním rámci mohl podpořit kroky přijaté policejními nebo justičními orgány, má silné pochybnosti o právní jistotě jakéhokoli zablokování ze strany soukromých subjektů.

⁽⁴⁾ Evropský inspektor ochrany údajů vydal zejména následující stanoviska obsahující poznámky, které jsou relevantní s ohledem na tuto iniciativu:

— EDPS Opinion of 23 June 2008 on the Proposal for a Decision establishing a multiannual Community programme on protecting children using the Internet and other communication technologies, OJ C 2, 7.1.2009, p. 2 (Stanovisko evropského inspektora ochrany údajů ze dne 23. června 2008 k návrhu rozhodnutí o zavedení víceletého programu Společenství pro ochranu dětí využívajících internet a jiné komunikační technologie, Úř. věst. C 2, 7.1.2009, s. 2),

— Stanovisko evropského inspektora ochrany údajů ze dne 22. února 2010 k probíhajícím jednáním Evropské unie o obchodní dohodě proti padělatelství (ACTA).

Viz také pracovní skupina zřízená podle článku 29, Working Document on data protection issues related to intellectual property rights (WP 104) (Pracovní dokument o otázkách ochrany údajů týkajících se práv duševního vlastnictví (WP 104)), přijatý dne 18. ledna 2005.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 281, 23.11.1995, s. 31.

⁽²⁾ Úř. věst. L 8, 12.1.2001, s. 1.

⁽³⁾ KOM(2010) 94 v konečném znění.

9. Za prvé zpochybňuje možné monitorování internetu vedoucí k takovému zablokování. Monitorování a zablokování může představovat odlišné činnosti, včetně prohlížení internetu, určování nedovolených nebo podezřelých internetových stránek a zablokování přístupu pro koncové uživatele, ale také monitorování chování koncových uživatelů na internetu, kteří se pokoušejí přistupovat k takovému obsahu nebo jej stahovat. Používané nástroje jsou odlišné a představují různý stupeň zasahování, ale vedou k podobným otázkám o úloze poskytovatelů internetových služeb při zpracování informací.
10. Tyto kontrolní činnosti mají důsledky z hlediska ochrany údajů, protože dojde ke zpracování osobních údajů různých fyzických osob, ať se jedná o informace o obětech, svědcích, uživateli nebo poskytovatelích obsahu. Evropský inspektor ochrany údajů vyjádřil v předchozích stanoviscích obavy týkající se monitorování fyzických osob ze strany aktérů soukromého sektoru (např. poskytovatelů internetových služeb nebo držitelů autorských práv) v oblastech, které v zásadě patří do působnosti orgánů pro prosazování práva ⁽¹⁾.
- Evropský inspektor ochrany údajů zdůrazňuje, že monitorování sítě a zablokování internetových stránek by představovalo účel nesouvisející s obchodním účelem poskytovatelů internetových služeb: vedlo by to k otázkám týkajícím se oprávněného zpracování a slučitelného využití osobních údajů podle čl. 6 odst. 1 písm. b) a článku 7 směrnice o ochraně údajů ⁽²⁾.
- Evropský inspektor ochrany údajů zpochybňuje kritéria pro zablokování a zdůrazňuje, že kodex chování nebo dobrovolné pokyny by v tomto ohledu nepřinesly dostatečnou právní jistotu.
- Evropský inspektor ochrany údajů také zdůrazňuje rizika spojená s možným zařazováním fyzických osob na černé listiny a jejich možnosti získat nápravu před nezávislým orgánem.
11. Evropský inspektor ochrany údajů již při několika příležitostech uvedl, že „the monitoring of Internet user's behaviour and further collection of their IP addresses amounts to an interference with their rights to respect for their private life and their correspondence (...). This view is in line with the case law of the European Court of Human Rights.“ (monitorování chování uživatelů internetu a další shromažďování jejich IP adres představuje zásah do jejich práv na respektování jejich soukromého života a jejich

korespondenci (...). Toto stanovisko odpovídá judikatuře Evropského soudu pro lidská práva ⁽³⁾). S ohledem na takové zasahování jsou potřebné vhodnější ochrany, aby bylo zajištěno, že k monitorování a/nebo zablokování bude docházet pouze přísně cíleným způsobem a za justiční kontroly a že zneužití tohoto mechanismu budou bránit přiměřená bezpečnostní opatření.

II.2. Vytváření sítě horkých linek

12. Program pro bezpečnější internet, ke kterému evropský inspektor ochrany údajů vydal stanovisko zmíněné výše, předpokládá síť horkých linek, jak je zmíněno v bodu odůvodnění 13 návrhu. Jedna z připomínek evropského inspektora ochrany údajů se týká konkrétně podmínek, za kterých by informace byly shromažďovány, centralizovány a vyměňovány: existuje potřeba přesného popisu toho, co by mělo být považováno za nedovolený nebo škodlivý obsah, kdo může shromažďovat a uchovávat informace a při jakých konkrétních ochranných opatřeních.
13. To je důležité zejména, vezmeme-li v úvahu důsledky podávání zpráv: kromě informací týkajících se dětí by mohly být postiženy osobní údaje jakékoli fyzické osoby, která je nějakým způsobem spojena s informacemi šířenými na síti, včetně například informací o osobě podezřelé z protiprávního chování, ať se jedná o uživatele internetu nebo poskytovatele obsahu, ale také informací o osobě, která podává zprávu o podezřelém obsahu nebo o oběti zneužití. Při tvorbě postupů podávání zpráv by neměla být opomínána práva žádná z těchto fyzických osob: měla by být zohledněna v souladu se stávajícím rámcem ochrany údajů.
14. Informace shromážděné prostřednictvím těchto horkých linek budou také s největší pravděpodobností využity pro soudní stíhání v dané věci. Z hlediska požadavků kvality a integrity by měla být provedena další ochranná opatření, aby bylo zaručeno, že tyto informace považované za digitální důkazy byly řádně shromážděny a zachovány a že tedy budou u soudu přípustné.
15. Rozhodujícími prvky pro vyhovění jsou záruky dohledu nad systémem, v zásadě ze strany orgánů pro prosazování práva. Transparentnost a možnosti nezávislé nápravy dostupné pro fyzické osoby jsou dalšími zásadními prvky, které by měly být zapracovány do takového systému.

III. ZÁVĚR

16. Přestože evropský inspektor ochrany údajů nemá žádný důvod napadat vytváření silného a účinného rámce pro boj proti pohlavnímu zneužívání, pohlavnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii, trvá na potřebě zajistit právní jistotu pro všechny dotčené aktéry, včetně poskytovatelů internetových služeb a fyzických osob využívajících síť.

⁽¹⁾ Viz obě výše zmíněná stanoviska evropského inspektora ochrany údajů.

⁽²⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, Úř. věst. L 281, 23.11.1995, s. 31.

⁽³⁾ Stanovisko Evropského inspektora ochrany údajů k ACTA, s. 6.

17. Zmínka v návrhu o potřebě zohlednit základní práva koncových uživatelů se vítá, ale není dostačující: měla by být doplněna o povinnost členských států zajistit harmonizované, srozumitelné a podrobné postupy, když dochází k boji proti nedovolenému obsahu, a to pod dohledem nezávislých veřejných orgánů.

V Bruselu dne 10. května 2010.

Peter HUSTINX
Evropský inspektor ochrany údajů
